እናገደደ ዝኸይድ ዘሎ ኩነታት ኤርትራ

ቤት ጽሕፈት ዜና
ኤርትራዊ ዲሞክራስያዊ ኪዳን
18.08.2005

ከምቲ "...እናሓደረ በሓቔ.." ዝበሃል ምስላ ወለዲ ኣብ ኤርትራ ዘሎ ኩነታት እናገደደ ክኸይድ እምበር ክመሓየሽ ተራእዩ ኣይፈልጥን እዩ። ማለት እቲ ናብ ጥሜት ዘምርሕ ምዕባለ እናገደደ ክኸይድን ናብ ዋሕዲ ንዘርኢ ዝኸውን እኽሊ ክዛይድን ንርኢ ኣለና። እቲ ናይ መንግስቲ በሓቲ ቁጠባዊ ፖሊሲ'ውን መመሊሱ እናገደደ መንግስቲ ህግዲፍ ንኩሉ ናይ ብሕቲ ንግዳዊ ትካላት ዓጽዩ ተወዳዳሪ ዘይብሉ ከሳባይ ኮይኑ ንህዝብና ኣብዚ ሕማቕ ዘበን ብኩቦናት ዝሰርሓ ድኳናት ከፊቱ ብዘይተኣደን ክብሪ መሰረታዊ ነገራት ይምዝምዞ ኣሎ።

ንመንእሰያት ካብ መኣዲ ትምህርቶምን ካብ ሕቝፊ ወለዶምን እናማዛበለ ናብ ግዱድ ወተሃደራዊ ተግባራት ይወስዶም ኣሎ። መንእሰያት ሃገሮም ትምህርቶምን ወለዶምን ጸሊኦም ዘይኮነስ መሬት ከም ኣፍ ዕንቅፉ ምስ ጸበብቶም ናብ ጐረባብቲ ሃገራት ይሃድሙ ኣለዉ። ኣብቲ ህድማ ኣደዳ ኣራዊትን ካልእ ተፈጥሮኣውን ሰብ ዝሰርሖን ሓደጋታት ይኾኑ ምህላዎም እውን ሎሚ ኣይኮነንዶ ነዓና ንኤርትራውያንስ ንሱዳናውያን ንሊቢያውያንን ንኤውሮፓውያንን እውን ምስጢር ኣይኮነን።

ናይቲ መንግስቲ ኣስካሕካሒ ተግባራት ሎሚ'ውን ጌና ቀጻሊ ኢዩ ዘሎ። ምናልባት ኣብ ግዜ ባዕዳዊ መግዛእቲ እንተዘይኮይኑ ኣብ ካልእ መዋእል ግና ተራእዩን ተሰሚዑን ብዘይፈልጥ ኣገባብ ንዓቕመ ኣዳምን ሄዋንን ዝበጽሑ ደቀም ብዝወሰድዎ ስጉምቲ ንሳቶም ከም ገበነኛታት ተወሲዶም ኣደዳ ማእሰርትን ዕዳን ካብ ዝኾኑ ነዊሕ እዋን ኮይኑ ኣሎ። እዚ ድማ ኣብ ልዕሊ እቲ ሃጽ ኢሎም ብዝጠፍኡ ደቆም ዘለዎም ሻቕሎት ተወሳኺ ሰቓይ ምዃኑ እዩ። ናይ ለንቅነ ድማ ዝገደደ ንኩሎም ደቆም ካብ ኣፍልጦ ስርዓት ህግዲፍ ወጻኢ ካብ ኤርትራ ዝሃደሙ ወለዲ ሰፊሕ ናይ ምእሳር ወፈራ ብዛባ ደቡብ ማለት ዝሰፍሐ ክፉል ኣውራጃ ሰራየን ኣከለጉዛይን ብዘጠቓልል ከባቢ ተጀሚሩ እነሆ። እዚ ሓደገኛ ወፈራ እዚ በዚ ዝተጠቐሰ ከባቢ ዝድረት ዘይኮነስ ንከተማ ኣስመራ ሓዊስካ ናብ ኩለን ዞባታት ክልሕም ምዃኑ ዝእምቱ ሓበሬታታት እውን ኣለዉ።

እዚ ብዓይነቱ ከም ዝለዓለ ጨካን ባህሪ ስርዓት ህግዲፍ ምዃኑ ተመዚኑ ዘሎ ተግባር'ዚ ካብ ሓንቲ ስድራቤት ሓደ ውላድ እንተደኣ ዓቕሉ ምስ ጸበቦ ካብ ኤርትራ ከም ዝወጸ ተረጋጊጹ እቲ ቀዳማይ ናይ ግፉን ማእሰርትን ግዳይ ዝኸውን ኣቦ እዩ። ኣቦ እንተዘይተረኺቡ ድማ ኣደ፣ ኣደ እንተዘይተረኸበት ድማ እዚ ማእሰርትርን ግፍዕን ናብ ዝዓበየ ሓውን ዝዓበየት ሓብትን ከም ዝቕጽል ካብቲ ከባቢ ዝተረኸቡ ሓበሬታታት የረድኡ ኣለዉ። ኣብዚ ሕሱም ወፈራ እዚ ብዕድመ ምድፋእ ኣካል ምጉዳል ነፍሰ-ጾርነትን ካልእ ሰብ ዝፈጠሮ ኮነ ብተፈጥሮ ዘጋጠመ ጸገም ካብ ማእሰርቲ ኣየድሕንን እዩ። ከምዚ ስለ ዝኾነ ድማ ብዙሓት ዓይነ-ስዉራት ምስ መራሕቶም ከም ዝተኣሰሩን ብዙሓት ኣዴታት ኣብ ኣብያተ-ማእሰርቲ ከም ዝተገላገላን ጸብጻባት ይሕብሩ ኣለዉ።

ነዚ ኣረሜናዊ ተግባራት ንምፍጻም ኣመሓደርቲ ዞባታትን ሚኒስተራትን ዝተሳተፍዎ ኣካል ናይዞም ግዳያት ዝርዝር ንምእሳር ዝሕግዝ ኣድራሻታት ብምስጢር ክጻሪ ከም ዝጸንሐ ተረጋጊጹ ኣሎ። እዚ ናይ ሕጂ ናይ ምእሳር ማዕበል ድማ በዚ ኣቐዲሙ ዝተዋደደ ተንኮላት መሰረት እዩ ተኻይዱ። እዚ ተግባር'ዚ ካብ ዘብርሆ መሰረታዊ ጉዳይ

እምበኣር ስርዓት ህግዲፍ ዝያዳ ልምዓትን ምትካል ህዝባዊ ስርዓትን፥ ብማእሰርትን መጭወይትን ናይ ዚጋታቱ ከም ዝግደስን፤ ዘለዎ ዓቕሚ ቅድሚ ኩሉ ናብዚ ከምዘዋፍርን እዩ።

እዞም ዝእሰሩ ዘለዉ ወልዲ በቲ ዝእሰርሉ ዘለዉ ጉዳይ ተሓተቲ ኣይኮኑን። እዚ ዝእሰርሉ ዘለዉ በቲ ስርዓት ገበን ዝበሃል ብቤት ፍርዲ ኮነ ካልእ ናይ ሕጊ ኣካላት ኣይፍለጥን እዩ። ንመጻኢ መዋጸኦን ምጽራይን ክረኽቡ እዮም ማለት ድማ ፈጺምካ ዘይሕሰብ እዩ። ኩልና ከም እንፈልጦ ሎሚ ኤርትራ ሓንቲ ካብተን ካብ ዓቕመን ንላዕ ሊ ዝበዝሑ እሱራት ዘለውወን ሃገራት እያ። ደረጃኡን ንወዲሰብ ዘለዎ ምቹእነትን ብዘየገድስ ኩሉ ኣብያተ ማእሰርትን መደበራት ፖሊስን ኤርትራ ብእሱራት ካብ ዝመልእ ሓያሎይ ዓመታት ሓሊፉ እዩ። ስለዚ እዞም ሎሚ ብኣልማማ ዝእሰሩን ዝግፈፉን ዘለዉ ወለዲ ኣበይ ይእሰሩ ኣለዉ ምግማት ዘጸግም ኣይኮነን። ማለት እቲ ዝእሰርሉ ዘለዉ ጐዳጉድን ናይ ሓጹር ደንበታትን ኣይኮነንዶ ንጥዕና ዘይጻባእ ክኸውንስ ኣብዚ ወረሓት ከረምቲ ካብ ተራ ዝናብ ንፋስን ቁርን ዘይከላኸል መዳጐኒ ቦታታት እዮም። ከም ውጽኢት ናይ'ዚ ኣተሓሕዛ'ዚ ክንደይ ወለዲ ከም ዝመቱን ሕዱር ሕማም ከምዘሕድሩን ምግማት ዘጸግም ኣይመስለንን።

ናይ'ዚ ሓደገኛ ወፈራ እዚ መሰረታዊ ዕላማ እንታይ ክኸውን ከም ዝኽእል ኣብ መጻኢ ዝረአ'ኳ እንተኾነ፤ ክሳብ ሕጂ ብዘሎ ኩነታት እቲ ስርዓት ብመጀመርያ ነቲ ህዝቢ ንምድሃሉ ዝሰርዖ ኮይኑ፣ በዚ ኣቢሉ ቀጻሊ ዋሕዚ መንእሰያት ናብ ጐረባብቲ ሃገራት ክዓግት ድሌት ከምዘለዎ ዘጠራጥር ኣይኮነን። ካብዚ ሓሊፉ በዚ ኣሳቢቡ ብመልክዕ ብቤት ፍርዲ ዘይተራእየ ዕዳ ካብ ህዝቢ ገንዘብ ናይ ምእካብ መደብ ከም ዝህልዎ እውን ካብ ተመኩሮ ተበጊስካ ምግማት ኣየጸግምን። ምናልባት እውን እቲ ብዘይ ኣፍልጦ ህግዲፍ ተሰዊሩ ዝተባህለ ውላድ ኣብ ኤርትራ ተሓቢኡ እንተ ተረኺቡ 10 ሺሕ ኣብ ውሽጢ ኤርትራ ተዘይ ተረኺቡ ድማ 50 ሽሕ ናቕፉ ዕዳ ናብ ወለዲ ክጸዓን እዩ ዝብሉ ሓበሬታታት እውን ይናፈሱ ኣለዉ። እዚ ድማ ኩሉ ኤርትራዊ ነዚ ዕዳ ከፊሉ ነብሱ ካብ ቤት ማእሰርቲ ከድሕን ናይ ኢዱን እግሩን ክበትኽ እዩ። ከምኡ ገይሩ ነዚ ዓቐን ክኸፍል ዘይክእል ብዙሕ ከም ዝኽውን ብዙሕ ከም ዝኸውን እውን ዘጠራጥር ኣይኮነን።

እቲ እናሓደረ ዝያዳ ዘሕዝን ድማ ነዚ ሰፊሕ ግፍዓዊ ማእሰርቲ ወለዲ ዘካያዳ ዘለዋ ሕሩያት ክፍለ-ሰራዊታት ስርዓት ህግዲፍ ምዃነን እዩ። ናይዘን ክፍለ ሰራዊታት መራሕቲ መብዛሕትኦም ኣብ ግዜ ብረታዊ ቃልሲ ተጋደልቲ ዝነበሩ እሞ በዞም ሕጂ ጨኪኖም ዝኣስርዎም ዘለዉ ወለዲ ብግዜ ለይቲ ከይተረፈ ዝዕንገሉ ዝነበሩ ጥራይ ዘይኮነስ ኣብ ግዜ ውግእ ምስተወቕዑ እውን በዞም ሕጂ ዝኣስርዎም ዘለዉ ወለዲ እናተጾሩ እዮም ናብ ኣብያተ ሕክምና ከይዶም ህይወቶም ዘድሕኑ ነይሮም። እሞ ነዚ ኣብ ጎኖም ኮይኑ ብህይወትን ብጉልበትን ንዋትን ቅያ ሰሪሑ ነጻነት ዘውሓሰ ተባዕ ህዝቢ ደቁ ከምዚ ክፈድይዎስ ምስ ምንታይ ይቒጸር? ብርኢቶና ናይቶም ነዚ ከም ዓ ቢይ ጉዳይ ወሲዶም መደባት ተሊሞም ዝመርሕዎ ዘለዉ ላዕለዎት ሓለፍቲ ህግዲፍስ ንግደፎ'ሞ ስለምንታይ ረብሓኦም ምስ ህዝቢ ከምዘይኮነ ካብ ዘግህዱ ነዊሕ ግዜ ኮይኑ እዩ። እቶም ረብሓኦም ካብ ረብሓ ህዝቢ ዘይፍለ ወተሃደራት ኣብዚ ንህዝብና ቀትሪ እንከሎ ጸልሚትዎ ዘሎ እዋንከ ምስኡ ተሰሊፎም ካብ ምንጋጋ ህግዲፍ ከድሕንዎ ዘይለዓልሉ ምኽንያት እንታይ ኣለዎም። ኩነታት ክቕየር እዩ ስርዓት ህግዲፍ እውን ነበረያነበረ ክኸውን እዩ።ሽዑ እዞም ሎሚ መሳርሒ እቲ ስርዓት ኮይኖም ጸሊም ተመኩሮ ሰራዊት ባዕዳውያን ገዛእቲ ኣብ ኤርትራ ዝደግሙ ዘለዉ ብውሕዱ ክጠዓሱ እዮም። ምናልባት እውን ህዝቢ ይሓቶም ይኸውን። ስለምንታይ ኣብ ርሑቕ ከይከድና ናይ ድሕሪ ውድቀት ዲክታተርያዊ ስርዓታት ተመኩሮ ካብ ሃገራት ማእከላይ ኣፍሪቃ ምዕዛብ ይከኣል እዩ።